

СУСЕДЗІ ПАВІННЫ ЖЫЦЬ У ЗГОДЗЕ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр ЛУКАШЭНКА і кіраўнік прадстаўніцтва Еўрасаюза ў нашай краіне Майра МОРА падчас сустрэчы адзначылі паляпшэнне адносін паміж ЕС і Беларуссю.

Перамовы прайшлі з нагоды завяршэння дыпламатычнай місіі Майры Мора ў Беларусі, і Прэзідэнт высока ацаніў яе дзейнасць, паведамляе прэс-служба кіраўніка дзяржавы. «Вы зрабілі нямала для таго, каб мы не толькі пачалі размаўляць з вялікай Еўропай, але і ў нечым разумець адно аднаго, наладжваць нашы адносіны», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы выказаў упэўненасць, што, нягледзячы на ад'езд Майры Мора з Беларусі, яна застане сапраўдным сябрам краіны. Прэзідэнт запрасіў яе ў любы зручны час наведаць Беларусь. Адзначаючы ўклад кіраўніка прадстаўніцтва ў развіццё адносін паміж Беларуссю і ЕС, Аляксандр Лукашэнка сказаў: «Мы ведаем, што вы рабілі вельмі многае шчыра, і, калі не маглі нечага зрабіць, маўчалі, і мы разумелі гэтае маўчанне».

Прэзідэнт адзначыў, што сустрэча далёка не з усімі пасламі, якія завяршаюць сваю дыпламатычную місію. І факт гэтай сустрэчы гаворыць сам за сябе. «Гэта прызнанне нашай краіны значэння чалавека, які прысвяціў сябе таму, каб палепшыць адносіны, а не раз-

раваць, не пагоршыць, як гэта часам бывае», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. На яго думку, работа Майры Мора з'яўляецца ў пэўным сэнсе «ўзорам паводзінаў пасла ў краіне знаходжання». «Пасол павінен склейваць, аб'ядноўваць, але ні ў якім разе не рваць і не раз'ядноўваць», — дадаў Аляксандр Лукашэнка.

У сваю чаргу, кіраўнік прадстаўніцтва ЕС сказала, што пакідае Беларусь на хвалі паляпшэння стасункаў з Еўрасаюзам. «Жадаю, каб адносіны такімі заставаліся і надалей, таму што мы суседзі і павінны жыць у міры і згодзе», — сказала Майра Мора. Яна падзякавала Прэзідэнту Беларусі за высокую ацэнку яе дыпламатычнай дзейнасці. Майра Мора лічыць падарункам лёсу той факт, што ёй двойчы давялося працаваць у Беларусі: першапачаткова паслом Латвіі, а затым кіраўніком прадстаўніцтва ЕС. Яна лічыць важным, што сёння адносіны Беларусі і Еўрасаюза паляпшаюцца. «Мая прафесія — дыпламат. Гаворкі, кантакты — гэта наша зброя. Трэба не адмяжоўвацца, а, наадварот, абмяркоўваць усе, нават вострыя, пытанні, што я гэтыя гады і рабіла», — сказала Майра Мора.

На сустрэчы абмеркаваны актуальныя пытанні міжнароднага парадку дня. Акрамя таго, была адзначана роля Беларусі як важнага звяна падтрымання стабільнасці і бяспекі ўвогуле ў Еўропе.

■ Выбары-2015

ПОДПІСЫ — ПРАВЯРАЮЦА

Кандыдатам у Прэзідэнты можа стаць жанчына

Пяць з васьмі прэтэндэнтаў на пост Прэзідэнта пераадолелі неабходны бар'ер у 100 тысяч подпісаў. Гэта Аляксандр Лукашэнка, Мікалай Улаховіч, Сяргей Гайдукевіч, Віктар Цярэшчанка і Таццяна Караткевіч. Пра гэты падчас свайго традыцыйнага відэазвароту на сайце Vybory2015.by паведаміла старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні дзяржаўных рэферэндумаў Лідзія ЯРМОШЫНА.

— Мы можам ужо паведаміць пра агульныя рысы асноўнага дня галасавання, — адзначыла яна. — Як мяркуецца, у выбарах будзе удзельнічаць 5 патэнцыяльных прэтэндэнтаў або кандыдатаў у Прэзідэнты. Усё гэта будзе ўстаноўлена да 10 верасня.

Як паведамляецца, ініцыятыўная група Аляксандра Лукашэнкі сабрала 1 760 тысяч подпісаў, група Мікалая Улаховіча — амаль 160 тысяч, Сяргея Гайдукевіча — трохі больш за 140 тысяч, Віктара Цярэшчанкі — больш за 130 тысяч і Таццяны Караткевіч — каля 107 тысяч подпісаў.

— Я вельмі рада за спадарыню Караткевіч, — прызналася старшыня ЦВК, — наколькі гэта першы ў гісторыі сучаснай Рэспублікі Беларусь магчымы кандыдат у Прэзідэнты — жанчына. Я жадаю поспехаў гэтаму кандыдату, менавіта яна з'яўляецца тым новым, асаблівым паваротным момантам у гісторыі выбараў у Прэзідэнты нашай краіны, найперш таму што яна жанчына. Я дзякую Жанне Раманоўскай, хоць тая змагла сабраць толькі 780 подпісаў, тым не менш яна правяла сваю кампанію сумленна і мужна, і гэта дарагога варты.

— Цяпер тэрытарыяльныя камісіі раёнаў і гарадоў пачынаюць правяраць подпісных лістоў, прадстаўленых ініцыятыўнымі групамі, — паведаміла старшыня Цэнтральнай камісіі. — Спачатку будзе выключаны подпісы, сабраныя на тэрыторыі іншых адміністрацыйна-тэрытарыяльных утварэнняў, а таксама выключаныя членамі

ініцыятыўнай групы. Потым пачнецца адбор подпісаў для праверкі.

Для яе бярэцца не менш за 20% ад колькасці здадзеных подпісаў. У тым выпадку, калі больш за 15% з ліку правяраных будзе прызнаны недакладнымі, будзе ўзята яшчэ 15% подпісаў з ліку здадзеных у тых кандыдатаў, дзе патрабуецца паўторная праверка.

— Калі агульная колькасць недакладных подпісаў па сумах дзвюх праверак складзе больш за 15%, усе подпісы, сабраныя па дадзеным раёне, горадзе, будзе прызнавацца несапраўднымі і не будзе ўлічвацца ў агульным балансе подпісаў, якія прадставілі ініцыятыўныя групы ў падтрымку вылучэння кандыдата ў Прэзідэнты, — адзначыла Лідзія Ярмошына.

Старшыня ЦВК выказала спадзяванне, што ініцыятыўныя групы прэтэндэнтаў на пасаду Прэзідэнта змаглі сабраць подпісы якасна, памылак будзе няшмат і ўсё тая, хто здаў у пятніцу подпісы і падпісныя лісты, будзе зарэгістраваны ў якасці кандыдатаў і ўступяць у цікавую перадыбарную агітацыйную кампанію.

Падчас відэазвароту Лідзія Ярмошына паведаміла, што 23 жніўня завяршыўся тэрмін падачы дакументаў аб вылучэнні прадстаўнікоў ва ўчастковыя выбарчыя камісіі, а 26 жніўня — апошні дзень для ўтварэння ўчастковых выбарчых камісій.

— Менавіта пасля 26 жніўня пачнецца вельмі важная праца па ўдакладненні спісаў выбаршчыкаў, — звярнула ўвагу старшыня Цэнтрвыбаркама. — Ёй зоймуцца ўчастковыя выбарчыя камісіі, якія прадставяць першачарговыя прапановы ў мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы. Па выніках удакладнення спісаў выбаршчыкаў будзе складзены дакладныя спісы, па якіх будзе накіроўвацца запрашэнні наведваць выбарчы ўчастак.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@vziazda.by

Валерый БАРАДЗЕНЯ:

■ Пра людзей і пра сябе

«НЕСЦІ АДКАЗНАСЦЬ ХАЦЯ Б ЗА САМОГА СЯБЕ — ГЭТА УЖО НЯМАЛА»

Мы прывыклі размаўляць з імі пра распрацоўку законаў і надзённыя праблемы беларусаў. Афіцыйна, суха і па факце. А між іншым, парламентарый — гэта людзі, вартыя ўвагі за іх светапогляд, уласную філасофію і лад жыцця.

З Валерыем БАРАДЗЕНЕМ, дэпутатам, членам Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі па бюджэце і фінансах, мы размаўлялі ў кавярні непадалёк ад Дома ўрада, дзе на яго густ — самая смачная кава. У апыры неформальнай размовы ён расказаў, як выхоўваць дзетак (а іх у Валерыя Анатолевіча трое), дзе лепей адпачываць летам, як можна палепшыць эканоміку краіны, і прызнаўся, што беларусы — прыўкрасныя людзі.

— **Вам шмат давозіцца працаваць з людзьмі. Значыцца, вы іх лепей разумеце, чым хтосьці іншы. Якія яны, беларусы?**

— Я лічу, што Беларусь — еўрапейская краіна. Каштоўнасці нашых людзей бліжэйшыя да Еўропы. У тым ліку і ў плане адкрытасці. Беларусь сярод усіх постсавецкіх краін — першая па колькасці выдадзеных шэнгенскіх віз. Уяўляецца: мы абышлі нават Расію! Калі параўнаць па колькасці насельніцтва, то Расія амаль у 15 разоў нас пераўзыходзіць. Гэта дзіўна, бо Запад ад нас адмяжоўваецца, абвінавачвае ў недахопе дэмакратычнасці кіравання. Але, як паказвае практыка, беларусы — адны з самых прыстойных турыстаў. У нас найменшая колькасць адміністрацыйных правапарушэнняў. Але, з іншага боку, наколькі адкрытыя, настолькі і закрытыя: мы цяжка падпускаем людзей да сябе.

— **У чым мы дакладна не падыходзім пад прыметнік «еўрапейская сітуацыя», дык гэта па дэмаграфічнай сітуацыі.**

— Цалкам згодны. Гэта ўвогуле дзіўная залежнасць: чым лепей эканоміка дзяржавы, тым меней у ёй нараджаецца дзетак, прагрэсіруе старэнне нацыі. Паказчыкі ў Афрыцы і Еўропе супрацьлеглыя. Хаця на паўднёвым кантыненте ў некаторых краінах жыўць у 2 долары ў месяц, але большасць сем'яў там — шматдзетныя. А ў

Фота Сяргея Нікановіча.

Еўропе, наадварот, з'явілася тэндэнцыя нараджаць пасля 30, а тое і пазней. Але гэта ўжо зусім іншы фізічны рэсурс... Чаму так адбываецца? Калі матэрыяльныя радасці недасяжныя, яны замяняюцца шчасцем дзетараджэння. Што таксама не самы дрэнны варыянт. Беларусь у гэтым плане адшукала залатую сярэдзіну.

— **З чым яшчэ зараз сутыкнулася Еўропа?**

— Найперш за ўсё — з масавай міграцыяй. Эмігранты, калі прыязджаюць у Еўропу, не ўспрымаюць яе культуру, а прывозяць сваю. Не асімілююцца, а, наадварот, адасабляюцца ў асобныя раёны, дзе множаць бандытызм і злачынствы. У такіх месцах паліцэйскія ў цёмны час сутак нават не заязджаюць, а ў светлыя завітваюць адразу па некалькі машын — да 10-ці за раз. Бо там сапраўды небяспечна: вечарам могуць абакрасці і збіць. Я быў у Францыі, там увогуле не прынята вечарам хадзіць па вуліцы. Калі вярнуўся са шпацыру жывы і здаровы, мае сябры-французы былі шчыра здзіўлены. Яшчэ адзін бок дэмакратыі — гэта бамжы, якіх можна сустрэць наўпрост на вуліцы. Ім хапае некалькіх метраў для таго, каб здзяйсняць усё неабходнае для жыццядзейнасці. Не толькі есці і спаць... Гэта адваротны бок дэмакратычнай палітыкі.

— **З Еўропай нарэшце разабраліся. Мяне цікавіць крыху іншы бок жыцця. Я ведаю, што ў вас, Валерыі Анатолевіч, трое дзетак. Якіх правілаў вы прытрымліваецеся, выхоўваючы іх?**

— Пра гэта вам лепей раскажа мая жонка (смяецца). Зараз мае дзеці ходзяць у гурткі: малююць, спяваюць, граюць на інструментах. Я ж рос у вёсцы. Там не было заняткаў для творчасці. Бяры паперу — і малюй. Хочаш гуляць у футбол — выходзь на вуліцу і кіч сяброў. У дзяцінстве я перачытаў усю вясковую бібліятэку з гэтай нагоды. Можна, тысячы дзве кнігі. Зараз у горадзе дзетак водзяць на заняткі самага рознага кшталту. Але гэта не абавязковая ўмова для таго, каб у будучыні вырас паспяхова дарослы чалавек. Зірніце, колькі талентаў выйшла з вёскі... Усё залежыць ад самога цябе, ад прыродных здольнасцей. І ўвогуле, што тут дарма казаць: дзяцей трэба не толькі развіваць, але і папросту любіць. І гэта ўжо няма.

— **А дзе вы з імі бавіце час, як адпачываеце?**

— Адпачынаю ў гэтым годзе я правёў з усёй сям'ёй на Браслаўскіх азёрах. Мы жылі ў палатках на кемпінгу «Панцалеўскі рог». З намі былі нашы сябры — сям'я з двума дзецімі. Так удзевяцрых прабылі там адзінаццаць дзён. Праўда, было холадна, ішоў

дождж. Купаліся толькі два апошнія дні. Але ўсе засталіся вельмі задаволеныя. Палаткі, ровары, а мой сябра яшчэ і вярнуў у мяне нацягваць — можна лазіць. Сумна не бывае! Гэтаксамы адпачывалі і ў мінулым годзе. Дзецім падабаецца, таму і прыехалі зноў. Увогуле, па выхадных ездзім да бабулі ў агарод — трэба дапамагаць. Падчас навучальнага года складана куды-небудзь выразацца: дзеці ходзяць у суботу і нядзелю ў музычную школу і гурткі для развіцця.

— **Скажыце, ці адбіваецца тое, што вы працуеце ў камісіі па бюджэце і фінансах, на вашым жыцці? Напрыклад, уздзейнічае на фарміраванне сямейнага бюджэту?**

— Насамрэч не. Гэта зусім розныя маштабы.

— **Ведаеце, Маргарэт Тэтчар казала, што жанчына, якая ўмее весці хатнюю гаспадарку, справіцца і з кіраваннем дзяржавы.**

— Можна, жанчына і зможа (смяецца). Я не прэтэндую. І ўсё ж такі маштабы гэтых дзвюх сістэм не дазваляюць правесці такое параўнанне. Калі гутарка ідзе пра сям'ю, то рашэнні прымаюцца мабільна, тут і адразу. У межах дзяржавы столькі месца для маневраў няма. У нашым бюджэце традыцыйна шмат увагі надаецца сацыяльнай сферы, якая павінна стабільна забяспечвацца. Тыя ж заробкі бюджэтныхікама. Сёння ў нас не так шмат грошай, як хацелася б. Таму іх трэба рацыянальна размяркоўваць. Але мы часта забываемся на тое, што фінансавы поспех краіны залежыць ад працы кожнага з нас.

— **А ці ёсць кнігі, якія сфарміравалі ваш светапогляд?**

— Думаю, што сюды можна аднесці кнігі, якія масава выдаваліся ў Савецкім Саюзе. Напрыклад, трылогія Тэадора Драйзера «Фінансіст», «Тытан» і «Стоік». Усім, хто скардзіцца, што ў нас «не такая» эканоміка, раю пачытаць. У гэтых кнігах адлюстравана, як адбывалася станаўленне рынкавай эканомікі ў Амерыцы. Набыў яблык, памыў, прадаў на 2 цэнты даражэй і пусціў у абарот вырочаныя грошы. Праз колькі гадоў і чыгунку набыў... Ці, напрыклад, стварыў акцыянернае таварыства. Значыць, меў ідэю, пераканаў іншых людзей, што ў яе ёсць сэнс укладзі

грошы, прадаў акцыі, атрымаў капітал і нарэшце рэалізаваў ідэю. Акцыі пачалі каціравацца — і справа пайшла.

— **А ў нас?**

— Іншая сістэма, людзі не да канца адчуваюць асабістую адказнасць пры прыняцці рашэнняў. Так зараз і атрымаецца: з набыццём незалежнасці мы «ўскочылі» ў рынкавую эканоміку, але ўнутры — усё яшчэ савецкія людзі, наша свядомасць пакуль не «дабегла» да навакольнай рэчаіснасці. Майму пакаленню складана зразумець, што ніхто табе нічога не павінен (і дзяржава таксама), ты ўсё абавязаны здабыць сам. У Амерыцы дзеці з 10-12-гадовага ўзросту заклапочаны тым, як зарабіць кішэнныя грошы. А нашы? Адсюль і іншы менталітэт. Несці адказнасць хаця б за самога сябе — гэта ўжо няма. Ды і дзяржаве лягчэй.

— **Ці здольны мы на гэта?**

— Я думаю, што так. У нас, насамрэч, шмат крэатыўных, творчых асоб, якія здольны падаваць новыя, унікальныя ідэі. У гэтым і ёсць самастойнасць. Мала ты ведае, але самая папулярная ў свеце анлайн-гульня «World of Tanks» — вынаходства беларусаў. «Viber» — таксама наш прадукт. І гэта толькі тое, што ляжыць на паверхні. Мы не краваем медыцыну, банкаўскую сферу... Але для творчасці павінна быць свабода і ў той жа час канкурэнцыя,вольны ад кантролю дзяржавы камерцыйныя нішы. Мы нават не ўяўляем, якія стануць змены чакаюць нас, калі будзем мець смеласць рэалізоўваць свае ідэі.

Вераніка ПУСТАВІТ.
pustavit@vziazda.by

P.S. Калі кава і гарбата былі ўжо даўно выпіты, да нас падышоў малады чалавек з пытаннем: «Жадаеце, я вам сыграю?» Ён дастаў трубу і выдаў нескладаную мелодыю... Потым працягнуў інструмент мне і не браў яго, пакуль хоць раз не атрымалася нармальна дунуць (а гэта аказалася не так проста). Мы размаўляем, і пад канец гутаркі хлопец просіць грошай «на паесці» і, задаволены, сыходзіць. Кароткая паўза. «Дарэмна я, напэўна, пра недахоп крэатыўных ідэй казаў. Хлопец, між іншым, за дзве хвіліны зарабіў на абед», — кажа Валерыі Анатолевіч. І ён мае рацыю.